

НИЦШЕ – ДА ЛЪЖЕШ ИЛИ ДА ИЗЖИВЯВАШ ЛЪЖАТА

Курсова работа
Константинос Марицас

Лъжата е вездесъща. Тя е неотделима част от живота ни. Можем да я открием, както в междуличностните ни отношения, така и на всички равнища на обществените отношения - в националната и общинска политика, в професионалните и бизнес отношения и разбира се, в международните отношения. Но какво е лъжата? Как се определя и какво е накарало хората и животните да лъжат?

На тези въпроси ще се постараем да отговорим в настоящата курсова работа.

Има два подхода към определението на лъжата. Едни от теоретичите приемат за лъжа всички видове измама. Други разглеждат лъжата като конкретен вид измама, характерна единствено за хората, при които като носител на измамата се използва езикът, който първоначално е създаден, за да бъде носител на истината. Лъжата се определя като измама, която използва обикновените носители на истината — изказванията чрез думи или символи, а не природните знаци. Ако кажем на едно дете думите човек, куче, хапя, то ще разбере веднага „истината“: Кучето ухапа човека. За да излъжем обаче, като например: Човекът ухапа кучето, е необходим език с граматика и синтаксис, така че „истината“ и „лъжата“ да се изразяват по един и същи начин.

- Лъжата е едно неистинно съждение, направено от някого с намерението да заблуждава.

- Лъжата е, да кажеш нещо фалшиво, с намерението то да бъде прието за истина от някого друг.

Да, повечето философи приемат, че езикът е създаден за да изразява истината. Най-известните философи, защитаващи това определение, са Кант и, по-късно, Сартр. За Кант най-отвратителното в лъжата е, че тя подкопава доверието в езика като носител на истини. На тази основа Кант отхвърля всички видове лъжи като неприемливи, тъй като лъжата поражда същността на човека като субект на познанието.

Но няма начин това твърдение да се докаже с приетата теория на еволюцията. Никой природен феномен не може да създаде условия за създаване на език, на човешки език. Напротив, езикът е създаден, за да описват мъжете подвизите си, за да бъдат избрани от жените за възпроизводство. И след като цивилизацията е оцеляване на слабия, езикът се е появил, за да описват (слабите) мъже (лъжливите) си подвизи на жените, за да бъдат избрани от тях за възпроизводство: „След като преструвката е средство, което използват слабите същества, за да оцелеят, умът наложително трябва да се подвизава в измамата и в мошеничеството - към другите и към себе си.“¹

Тоест езикът, както вече се спомена, е станал критерий за подбор. В "Човешко, всичко е човешко" Фридрих Ницше твърди, че тези, които не лъжат, го правят, защото им е трудно да измислят лъжи. Той се опира на своята обща теория, която оценява хората по тяхната сила и способности. Този, който казва истината, просто е по-глупав от другите. Глупаците лъжат, а умните изживяват лъжата. „Но който не може да лъже, много се отдалечава от това да бъде любовник на истината.“² За лъжата е необходим интелект, който, като резултат, може да оцени стойността на истината. За глупавия, за липсата на интелект, истината е единственото спасение, монопол в живота му, която не му дава алтернатива.

Говорейки лъжи, и най-слабият е можел да се възпроизведе, крадейки обаянието - избора на жената. „В случаите на системи като езика, не е лесно дори да си представим процес на подбор, който би могъл да ги сътвори.“³ Процесът е цивилизацията, оцеляването на слабия с критерии за подбор - езика, красотата и

¹ Кости Папайорги, *Олио и оцет*, изд. Кастаниотис, Атина, 2001, стр. 156.

² Фридрих Ницше, виж по-горе, стр. 299.

³ Steven Pinker, *Езиковият инстинкт*, изд. Катоптро, Атина, 2000, стр. 400.

подаръците. „Може би, както казва Lily Tomlin, човекът изобретил езика, за да удовлетвори дълбоката си потребност да се оплаква.“⁴ Мъжът създаде езика, за да удовлетвори дълбоката си потребност да бъде избиран от жените. Чрез езика той говорел лъжи, за да изтъкне себе си като герой. Целта на езика е да лъжем. Мъжете да лъжат жените.

Ако целта беше истината, тогава нямаше да има нужда от език - всички знаят истината: „Защо и най-искрените събеседници рядко изговарят истината, цялата истина и само истината?“⁵ Целта на езика е лъжата⁶, истината я знаем всички⁷. „Аз убих мечката“ е може би първата фраза-лъжа, която казал (слабият) мъж на жена с цел да се сноши с нея. Това отговаря и на въпроса: „...ако езикът като начин за контакт предполага присъствието на още един човек, на кого е говорил първият човек...?“⁸ Мъжът говорел на жената! И то слабият мъжр както казва Ницше: „Малките хора обаче много лъжат“⁹

От фразата-лъжа „Аз убих мечката“ е тръгнал езикът. Тя разкрива картината, в която мъжът убива мечката: „Думата крие в себе си една история, един емпиричен разказ...“¹⁰ Всяка нова лъжа, нова картина, която създавала мъжката фантазия, трябвало да се изрази с нещо старо и познато. „Всяко ново се свежда до нещо старо и предходно.“¹¹ Затова днес съществуват изрази като: „монахиня = стърнище в полето“, „къща = керемиди“, „разцъфнал бадем = невеста“, „камила = кораб в пустинята“, но и „извори от привърженици“, „творбата прави корем“, „женска задница“ и т.н. Новото и днес се изразява с някоя стара картина. „Не би било безсмислено ако кажем, че реално във всяка нова ситуация реагираме с условностите на прадедите.“¹²

Коя била обаче първата картина, от която започнал горният процес? Какво имал на свое разположение мъжът, за да опише на жената картините, които искал да ѝ предаде? Само тялото си. Първата картина било (мъжкото) тяло: „Трябва да отбележим, че *на всички езици* голяма част от изразите, с които означаваме неодушевените неща, са взети от наименованията на човешкото тяло, от отделните му части, от чувствата и страданията му: ето как *глава* наричаме някой *върх* или някое *начало*; *лице* или *гръб* се използват за (означаване на) *отпред* или *отзад*; всеки *отвор* е *уста*, казваме *очи* на гроздето, казваме *зъбите* на гребена, *брада* на корените, *език* на земята; *гърло* на клисурата, *ръка* на морето или *страна* на морето; освен това казваме *една шепа* за малко хора, *страна* вместо страни, *сърце* вместо център, което латинците наричат *umbilicus*, *крак* - за край или основа. Плодовете имат *плът*, говорим за рудна *жила*, виното е *кръвта* на гроздето, земята има *вътрешности*, небето *се смее*, вятърът *свири*, а водата *мърмори*.“¹³

Накрая ще цитирам Кости Папайорги относно езика: „Една продължителна вековна еволюция била необходима, за да се усвоят знаците, виковете, конвулсиите и

⁴ Steven Pinker, виж по-горе, стр. 37.

⁵ Steven Pinker, виж по-горе, стр. 254.

⁶ Евангелос Кафедзопулос, *Сексуалната маймуна*, изд. Катоптро, Атина, 1999, стр. 310: „Измамата и издирването на измамата са основната причина за интелекта.“

⁷ Grigory Kozintsev в *Изкуството и човекът - Мястото и ролята на изкуството в обществото*, Unesco, изд. Х. Тегопулос - Н. Никас АД, Атина, стр. 151: „И днес на киното трудно се признава правото му да гледа на живота сериозно или да го представя в истинския му вид.“ Разбира се! Ходим на кино, за да видим това, което не познаваме (научна фантастика, история, насилие, ужас и др.), а не това, което знаем, живота, който живеем. Не е необходимо да ходи някой на кино, за да види истинския вид на живота, който вече познава!

⁸ Steven Pinker, виж по-горе, стр. 411.

⁹ Фридрих Ницше, виж по-горе, стр. 175.

¹⁰ Кости Папайорги, виж по-горе, стр. 140.

¹¹ Кости Папайорги, виж по-горе, стр. 99.

¹² Кости Папайорги, виж по-горе, стр. 101.

¹³ Giambattista Vico, „La science nouvelle, 1725, Gallimard, стр. 146-147 от Кости Папайорги, виж по-горе, стр. 153.

усукванията на думите, и от знаковото изречение с крясъци на някой първобитен човек, който показвал, че е гладен, да преминем - с прозодия, ритъм, синтаксис, граматика и произношение - към изречението на цивилизования човек, който учтиво иска храната си.»¹⁴ Първобитният човек, на когото му е било достатъчно просто да изрази, *че е гладен*, обикновено умираше от глад. Котенцата, кученцата, теленцата, които не се борят, за да сучат и покажат, че са гладни, умират, отблъснати от собствената си майка. Езикът не е създаден, за да разреши решени проблеми. И без език първобитният човек е гладувал, ял е или е умираше от глад. Езикът е създаден, за да стане критерий за подбор. Нека видим същия цитат с малки промени: „Една продължителна вековна еволюция била необходима, за да се усвоят знаците, виковете, конвулсиите и усукванията на думите, и от знаковото изречение с крясъци на някой първобитен човек, който показвал, че иска да се възпроизведе, да преминем - с прозодия, ритъм, синтаксис, граматика и произношение - към изречението на цивилизования (човек), който учтиво иска ръката на любимата си." Целта на първобитния човек е самооцеляване и оцеляване на вида. С езика като критерий за подбор се обезпечава оцеляването на вида.

Символът има за цел да покаже на жената нещо красиво, за да се възпроизведе с твореца. За жената символите са природа - всичко, от обувките до земята, тя научава от символите. Жените живеят в един свят, създаден за тях от мъжете. Следователно от звуците, цветовете и предметите изкуството създаде езика, външността и собствеността. Посредством случайните промени на навиците между поколенията прототипите са се изгубили и всичко, което виждаме днес, е един свят, създаден от мъжете за жените. Ницше пише: „И каквото наричате свят, трябва първо да го създадете вие. Разумът ви, фантазията ви, желанието ви, обичта ви трябва първо да станат вашият свят.“¹⁵ Свят, създаден чрез лъжите от мъжете за жените. Това е светът, в който днес се раждаме, живеем, влюбваме и умираме. Един виртуален свят.

Мъжът измислил езика, за да задоволи дълбоката си нужда да бъде избран за възпроизводство. Чрез езика слабият мъж лъжел жените, за да изтъкне себе си като герой. Точно така, целта на езика е да лъжем. Ако целта беше истината, тогава нямаше да има нужда от език - всички знаят истината. Следователно за разбирането на езика, но и на други понятия като мисъл, смисъл и т.н., трябва първо да се разберат понятията „истина“ и „лъжа“.

Определението за „истина“ е извън темата на настоящата работа, но в случая може да се приеме като първично понятие, без определение. Човек знае „истината“ за всеки обект или събитие, което схваща чрез сетивата. Истината е навсякъде, достатъчно е някой да може да я разбере и да я формулира.

Разбирането и формулирането на „истината“ или на всичко, което смятаме истина, е „знание“. Сентенцията на Добжански, че: „Най-драматичното откритие в науката става тогава, когато някой изведнъж види истината, която е била пред очите на целия свят“¹⁶, изразява напълно по-горното твърдение.

За да се определи „лъжата“, трябва да видим как се родила нуждата от нея. Както вече бе споменато, *„Аз убих мечката“* е първата може би лъжа, която изрекъл слабият мъж на жена, за да се сноши с нея. Как обаче слабият мъж помислил да изрече лъжа? Във въпроса се съдържат понятия, които трябва да се определят: знание, мисъл, език, лъжа, смисъл.

Нека анализираме „развитието“ на слабия мъж:

- Хората били цивилизовани, следователно и слабият мъж имал право да бъде избран от жените за възпроизводство по познатите ни критерии. Винаги обаче силният го превъзхождал.

- Слабият забелязвал, че който убил мечка, бил избран от жените (*знание*).

¹⁴ Кости Папайорги, виж по-горе, стр. 61.

¹⁵ Фридрих Ницше, *Така рече Заратустра (Свръхчовекът)*, изд. Дамианос, Атина, стр. 90.

¹⁶ Предговор на Ст. Алахоти в: Ч. Дарвин, *Произход на видовете* изд. Пан. Патрон, Патра 1997, стр. 19.

- Слабият разбрал, че за да бъде избран, трябвало и той да убие мечка (*знание*). Знание е разбирането, че всичко наоколо е истина. Човекът придобива знание, след като приеме всички обекти и събития за истина. Знанието е собственост на всички, даже и на учениците „зубрачи“, които не могат да отсъдят и да отделят истината от лъжата (виж смисъл).

- Слабият, не можейки да убие мечка, си представил, че я убива (*мисъл*). Мисълта е представянето на фантазията (преднамерено създаване на копия на копията на природата, направени от мъжете, за да бъдат избрани от жените) като истина. Мисълта е изцяло мъжко творение с цел да се убеди жената в (лъжливите) способностите на мъжа - на слабия мъж, който иска да се представи като силен.

- Слабият представил измислицата си като истина пред жените, за да го изберат за възпроизводство (*лъжа*). Разликата между фантазията и лъжата е явна. Фантазията е лъжа, която няма за цел да бъде изложена като истина. Жул Верн пише фантастика, понеже не се опитва да ни убеди, че лъжите, които описва, са истина.

- Слабият описал лъжата като истина на жените (език, изкуство). Силният убил мечката, слабият го нарисувал, направил изкуство. Езикът е звуково описание на лъжата. Очевидно езикът е изява на изкуството, както рисуването, музиката, скулптурата, модата и т.н. Нуждата от изкуство (и от език) произлиза от неспособността на тялото да „лъже“. И езикът (като изкуството) е чисто мъжко творение.

Смисълът е способността да се отдели истината от лъжата (виж знание). Мисълта и езикът (изкуство) имат за цел да убедят жената в способностите (съмнителните) на мъжа. Жената трябва да различава сред множеството лъжи истината, така че да направи правилния избор. Смисълът е чисто женско творение, за да се разграничи „истината“ от „лъжата“. Според женския смисъл мъжете не се делят на „силни“ и „слаби“, разделят се на „глупави“ и „умни“. Глупавите лъжат (което лесно се разкрива) и губят възможността да бъдат избрани, умните живеят с лъжите (които трудно се разкриват) и биват избрани от жените. Умният слаб мъж създава правдоподобна картина за себе си (успешна лъжа) и печели благоволенieto на жените за възпроизводство

От по-горното произлизат следните изводи:

- Цел на езика е лъжата (мъжката), истината я знаят всички жени. Лъжата обаче зависи от околните фактори. Например: „слабият уби мечката“, „слабият налови рибата“, „слабият донесе вода“ и т.н. Следователно: „...системата на езика, който говори един етнос, отразява космогонията на този етнос“¹⁷, тоест лъжите, върху които се основава оцеляването му.

- Във връзка с подбора за възпроизводство и на слабите мъже можем да определим въображението като процес на преднамерено създаване на различен модел на събитията, направен от тях.

Обезсърчаващо е да се разбере, че хората лъжат най-много тези, които обичат. Щастлива е жената, която живее с успешната лъжа на мъжа: *Повярвай! Изживей лъжата ми!*“, са най-любвните слова, които може да изрече един мъж на една жена.

Мисълта (творение на лъжата) и смисълът (разкриване на лъжата) са основата на човешкото развитие в цивилизацията (лъжа). Както бързият лъв създава бързата антилопа и обратно, така и по-умният мъж създава по-умна жена и по-умната жена създава по-умен мъж.

Следователно можем да *определим лъжата като фантазията, която се представя като истина от слабите мъже с цел да бъдат избрани от жените за възпроизводство.*

Или с други думи:

Лъжата е чуждата истина!

¹⁷ Adam Schaff, *Език и познание*, изд. И. Захаропулос, Атина, стр. 82, стр. 31.

(Слабият си присвоява истината на силния.)

И тъй, слабият е предизвикан да изговори сполучлива лъжа, за да бъде избран за възпроизводство.

Обратно на естествения подбор (оцеляване на силния - истина), цивилизацията (оцеляване на слабия - лъжа) е основана върху лъжата. Слабият мъж, за да оцелее, е предизвикан да лъже, за да бъде избран от жените и да се възпроизведе. Жените са предизвикани да проверяват кой мъж наистина е силен и кой лъже, за да направят правилния избор, сред лъжите да разпознаят истината, сред слабите да разграничат силния и да се сношат с него. От този процес възникват всички цивилизационни понятия като знание, език, мисъл, смисъл.

Глупаците лъжат, а умните изживяват лъжата. Това произлиза от философията на Ницше. Лъжата, която създаде цял нов свят, в който цивилизацията успя да оцелее.